

MEINI PRAWF DERBYN

---

1. Cyflwyniad

Amdanom ni

- 1.1 Y Cyngor Optegol Cyffredinol (“GOC”) yw'r rheoleiddiwr ar gyfer y proffesiynau optegol yn y DU. Ar hyn o bryd, mae tua 30,000 o optometryddion, optegwyr cyflenwi, optegwyr dan hyfforddiant a busnesau optegol wedi'u cofrestru â ni.
- 1.2 Mae gennym bedair swyddogaeth graidd:
- 1.2.1 gosod safonau ar gyfer addysg a hyfforddiant optegol, perfformiad ac ymddygiad;
  - 1.2.2 cymeradwyo cymwysterau sy'n arwain at gofrestru;
  - 1.2.3 cadw cofrestr o unigolion sy'n gymwysedig ac yn addas i ymarfer, hyfforddi neu gynnal busnes fel optometryddion ac optegwyr cyflenwi;
  - 1.2.4 ymchwilio a gweithredu os bydd amhariad ar addasrwydd cofrestreion i ymarfer, hyfforddi neu gynnal busnes.
- 1.3 Ein hamcan cyffredinol yw diogelu'r cyhoedd. Byddwn yn gweithredu pan fydd angen er mwyn diogelu cleifion a/neu gynnal hyder y cyhoedd yn y proffesiynau optegol.

Diben y ddogfen hon

- 1.4 Diben y ddogfen hon yw rhoi arweiniad i aelodau staff Addasrwydd i Ymarfer, cofrestreion, achwynwyr ac aelodau o'r cyhoedd. Bwriedir iddi egluro'r materion hynny lle y gallwn agor ymchwiliad i weld a yw cwyn mewn perthynas â chofrestrai yn gyfystyr â honiad o amhariad ar addasrwydd i ymarfer.
- 1.5 Yn unol â'n hamcan cyffredinol, bwriedir i weithdrefnau Addasrwydd i Ymarfer y GOC ddiogelu'r cyhoedd. Ni fwriedir iddynt weithredu fel proses gyffredinol ar gyfer datrys cwynion, ac ni fwriedir iddynt chwaith ddatrys anghydfodau sifil rhwng cofrestreion a chleifion.
- 1.6 Bydd yn well i gyrff eraill ddelio â rhai cwynion, gan gynnwys materion defnyddwyr, y bydd yn well i'r Gwasanaeth Cwynion Defnyddwyr Optegol (OCCS) ddelio â nhw. Mae gan yr OCCS amrywiaeth ehangach o ddulliau a all ddatrys rhai cwynion yn fwy priodol. Yn yr un modd, mae'n bosibl y caiff materion eu hatgyfeirio atom gan yr OCCS y bydd angen eu hasesu yn erbyn y meini prawf hyn wedyn. Mae rhagor o wybodaeth am yr OCCS ar gael yn <https://www.opticalcomplaints.co.uk>
- 1.7 Mae esboniad manwl o'n gweithdrefnau Addasrwydd i Ymarfer, gan gynnwys gwneud penderfyniadau ar ddiwedd ymchwiliad, ar gael ar ein gwefan yn https://www.optical.org/en/Investigating_complaints/index.cfm

Cydraddoldeb ac amrywiaeth

- 1.8 Mae'r GOC yn ymrwymedig i sicrhau ein bod, wrth arfer ein holl swyddogaethau, yn gweithredu mewn modd teg a thryloyw ac mewn ffordd sy'n rhydd o wahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth. Ymdrechwn i hyrwyddo cydraddoldeb, gwerth, amrywiaeth a chynhwysiant beth bynnag fo statws pobl o ran oedran, anabled, hil, crefydd neu gred, rhywedd, hunaniaeth o ran rhywedd, cyfeiriadedd rhywiol, priodas a phartneriaeth sifil, beichiogrwydd a mamolaeth.

Beth yw Meini Prawf Derbyn?

- 1.9 Mae'r Meini Prawf Derbyn hyn yn adnodd rheoli achosion a ddefnyddir gennym i benderfynu a ddylid derbyn cwyn fel honiad o amhariad ar addasrwydd i ymarfer fel y'i diffinnir gan adran 13D o Ddeddf Optegwyr 1989. Mae'r adran honno'n datgan y gall unrhyw un neu bob un o'r canlynol amharu ar gofrestrai:
- a. camymddwyn;
  - b. perfformiad proffesiynol diffygiol;
  - c. rhybuddiad neu euogfarn;
  - d. derbyn cynnig amodol neu gytuno i dalu cosb;
  - e. achos yn yr Alban (os bydd y cofrestrai yn destun gorchymyn sy'n ei ryddhau'n ddiamod);
  - f. iechyd corfforol neu iechyd meddwl andwyol; a/neu
  - g. benderfyniad gan gorff arall.
- 1.10 Os bydd cwyn yn bodloni'r Meini Prawf Derbyn, byddwn yn agor ymchwiliad i weld a oes amhariad ar addasrwydd y cofrestrai i ymarfer. Mae'r Meini Prawf Derbyn yn berthnasol i optometryddion, optegwyr cyflenwi, optometryddion dan hyfforddiant ac optegwyr cyflenwi dan hyfforddiant cofrestredig.
- 1.11 Mae addasrwydd i ymarfer yn golygu bod cofrestrai yn dangos bod ganddo'r sgiliau, y wybodaeth, y cymeriad a'r iechyd i wneud ei waith yn ddiogel ac yn effeithiol a hefyd i gynnal enw da'r proffesiwn.
- 1.12 Wrth gyflawni'r dasg hon, byddwn yn cadw'r canlynol mewn cof bob amser:
- 1.12.1 Ein hamcan cyffredinol: diogelu'r cyhoedd;
  - 1.12.2 Ein Safonau Ymarfer a'n Safonau ar gyfer Myfyrwyr;
  - 1.12.3 Budd y cyhoedd.
- 1.13 Byddwn yn adolygu'r meini prawf yn rheolaidd i ystyried newidiadau i ddeddfwriaeth a chyfraith achosion, er mwyn sicrhau eu bod yn gyson â dogfennau canllaw cysylltiedig eraill. Byddwn yn sicrhau eu bod yn addas i'r diben ac yn hygyrch i bawb a fydd yn eu defnyddio.

Camau y gall y GOC eu cymryd ar y cam Meini Prawf Derbyn

- 1.14 Wrth ystyried cwyn newydd, ceir nifer o wahanol gamau y gallwn eu cymryd:
- 1.14.1 agor ymchwiliad;
  - 1.14.2 agor ymchwiliad ac atgyfeirio'r gŵyn at y Pwyllgor Gorchmynion Interim;
  - 1.14.3 cau'r gŵyn heb gymryd camau pellach; a/neu
  - 1.14.4 cau'r gŵyn a'i hatgyfeirio ymlaen at gorff arall.
- 1.15 Mewn rhai achosion, bydd yn amlwg o'r cychwyn nad oes angen i ni ymchwilio am fod y gŵyn yn ymwneud â materion na all mater o amhariad ar addasrwydd i ymarfer ddeillio ohonynt. Fel arfer, byddwn yn cau'r achosion hyn heb gymryd camau pellach.
- 1.16 Os caiff y gŵyn ei chau, bydd yn aros ar ffeil fewnol y cofrestrai yn unol â pholisi cadw'r GOC. Gellir ailystyried y gŵyn yn nes ymlaen yng ngoleuni unrhyw gwynion newydd/pellach a godir yn erbyn y cofrestrai.
- 1.17 Os na fyddwn yn gallu asesu p'un a ddylid agor achos ar ôl cael y wybodaeth gychwynnol ai peidio, byddwn yn gofyn am ragor o wybodaeth i helpu gyda'r asesiad. Mae'n bosibl y caiff y gŵyn ei chau hefyd am na allwn gael gafael ar wybodaeth i gadarnhau ymchwiliad.

2 Pa gwynion y bydd y GOC yn eu derbyn

- 2.1 Ceir 19 o safonau y mae'n rhaid i optometryddion ac optegwyr cyflenwi lynu wrthynt (*Safonau Ymarfer ar gyfer Optometryddion ac Optegwyr Cyflenwi*) a 18 o safonau y mae'n rhaid i Fyfyrrwyr Optegol lynu wrthynt (*Safonau ar gyfer Myfyrrwyr Optegol*).
- 2.2 Mae busnesau cofrestredig yn ddarostyngedig i God Ymddygiad ar gyfer Busnesau Cofrestredig (caiff hwn ei ddisodli gan Safonau ar gyfer Busnesau Optegol o 1 Hydref 2019 ymlaen).
- 2.3 Bydd angen i optometryddion ac optegwyr cyflenwi arfer eu barn broffesiynol wrth benderfynu sut i gyrraedd y safonau.
- 2.4 Mewn perthynas â phob cwyn, byddwn yn ystyried yn gyntaf a yw'r safonau perthnasol wedi cael eu torri o bosibl. Os felly, byddwn wedyn yn ystyried a fyddai'r achos o dorri'r safonau yn gyfystyr â honiad dan a.13D o Ddeddf Optegwyr 1989 (fel y nodir ym mharagraff 1.9 uchod).
- 2.5 Byddwn hefyd yn cynnal asesiad risg mewn perthynas â'r gŵyn a wnaed er mwyn penderfynu a oes risgiau i'r cyhoedd, risgiau i gynnal hyder y cyhoedd yn y proffesiwn a risgiau i ddatgan a chynnal safonau ymddygiad pe na bai'r mater yn cael ei agor.

- 2.6 Mewn rhai achosion, bydd y gŵyn am gofrestrai yn peri risg ddifrifol neu uniongyrchol i ddiogelwch y cyhoedd i'r graddau y gallai fod angen atgyfeirio am orchymyn interim.

Honiadau o dan adran 13D o Ddeddf Optegwyr 1989

Camymddwyn

- 2.7 Gall honiad o gamymddwyn gael ei wneud yn erbyn cofrestrai. Caiff y canlynol eu hystyried yn eu tro er mwyn penderfynu a yw cwyn yn gyfystyr â honiad o gamymddwyn:
- 2.7.1 a oes cwyn am ymddygiad cofrestrai? Os felly,
- 2.7.2 rhaid i'r camymddwyn y cwynir amdano fod yn ddifrifol, a gallai hyn gynnwys:
- i. ymddygiad a fyddai'n cael ei ystyried yn ymddygiad ceryddus/gresynus/ sy'n peri pryder digonol ymhlith cyd-ymarferwyr
  - ii. ffordd o ymddwyn neu ddigwyddiad untro sy'n arbennig o ddifrifol.
- 2.8 Caiff hyn ei ystyried fesul achos unigol bob amser a gall yr enghreifftiau (nid yw'r rhestr hon yn gynhwysfawr) o gamymddwyn gynnwys:
- 2.8.1 newid cofnodion ar ôl cael cwyn;
- 2.8.2 peidio â datgan rhybuddiad/euogfarn.
- 2.9 Ymhlith yr enghreifftiau o achosion sy'n annhebygol o fod yn gyfystyr â chamymddwyn mae:
- 2.9.1 Mân bryderon clinigol neu bryderon sy'n ymwneud ag anoddefiad i bresgripsiynau;
- 2.9.2 Digwyddiadau clinigol unigol heb ddim nodweddion gwaethybol, a lle nad oes risg barhaus i ddiogelwch cleifion nac i hyder y cyhoedd yn y proffesiwn;
- 2.9.3 Byddai pryderon sydd wedi cael sylw priodol ar lefel leol ac ymyriad rheoleiddiol yn anghymesur;
- 2.9.4 Mân faterion anghlinigol – fel delio'n wael â chwynion heb ddim nodweddion gwaethybol.

Perfformiad Proffesiynol Diffygiol

- 2.10 Gall honiad o berfformiad proffesiynol diffygiol gael ei wneud yn erbyn cofrestrai (ac eithrio yn achos myfyriwr cofrestredig).
- 2.11 Caiff y canlynol eu hystyried yn eu tro er mwyn penderfynu a yw cwyn yn gyfystyr â honiad o berfformiad proffesiynol diffygiol:
- 2.11.1 a oes cwyn am berfformiad proffesiynol y cofrestrai?
- 2.11.2 mae'r perfformiad yn annerbyniol o isel ac mae hyn wedi cael ei ddangos drwy gyfeirio at sampl deg o waith yr ymarferydd.

2.12 Caiff hyn ei ystyried fesul achos unigol bob amser ac un enghraifft bosibl o berfformiad proffesiynol diffygiol yw:

2.12.1 nifer o fethiannau wrth gadw cofnodion.

Rhybuddiad neu Euogfarn

2.13 Gall honiad gael ei wneud yn erbyn cofrestrai os bydd wedi cael rhybuddiad a/neu wedi'i gael yn euog o drosedd.

2.14 Bydd copi ardystiedig o euogfarn yn 'dystiolaeth bendant' o'r drosedd.

2.15 Caiff y canlynol eu hystyried yn eu tro er mwyn penderfynu a allai rhybuddiad/euogfarn fod yn gyfystyr â honiad o amhariad ar addasrwydd i ymarfer:

2.15.1 A oes rhybuddiad/euogfarn droseddol?

2.15.2 A yw'r rhybuddiad/euogfarn yn gysylltiedig ag ymarfer proffesiynol y cofrestrai?

2.15.3 A fyddai er budd ehangach y cyhoedd i ymchwilio i'r rhybuddiad/euogfarn?

2.16 Ceir categorïau o rybuddiad/euogfarn sy'n annhebygol fod yn gyfystyr ag amhariad ar addasrwydd i ymarfer ac felly mae'n annhebygol y cynhelir ymchwiliad pellach iddynt. Caiff y rhain eu hystyried yn ofalus fesul achos unigol gan roi sylw i'r holl amgylchiadau, a gallent gynnwys:

2.16.1 mân droseddau moduro;

2.16.2 difrod troseddol lefel isel;

2.16.3 rhybuddiadau/euogfarnau yn erbyn cyfarwyddwr lleyg;

2.16.4 rhybuddiadau ieuencid;

2.16.5 rhybuddiadau amodol;

2.16.6 rhybuddiadau ac euogfarnau a ddiogelir.

Derbyn cynnig amodol neu gytuno i dalu cosb

2.17 Gall honiad gael ei wneud yn erbyn cofrestrai os bydd y cofrestrai wedi derbyn cynnig amodol o dan adran 302 o Ddeddf Gweithdrefn Droseddol (Yr Alban) 1995 (cosb benodedig: cynnig amodol gan brocuradur ffisgal) neu wedi cytuno i dalu cosb o dan adran 115A o Ddeddf Gweinyddu Nawdd Cymdeithasol 1992 (cosb yn lle erlyniad).

Achos yn yr Alban

2.18 Gall honiad gael ei wneud yn erbyn cofrestrai os bydd y cofrestrai, mewn achos yn yr Alban am drosedd, wedi bod yn destun gorchymyn o dan adran 246(2) neu (3) o Ddeddf Gweithdrefn Droseddol (Yr Alban) 1995 sy'n ei ryddhau'n ddiamed.

Iechyd Corfforol neu Iechyd Meddwl Andwyol

- 2.19 Gall honiad o iechyd corfforol neu iechyd meddwl andwyol hefyd gael ei wneud yn erbyn cofrestrai. Caiff y canlynol eu hystyried yn eu tro a fesul achos unigol:
- 2.19.1 a honnir bod y cofrestrai'n dioddef o gyflwr iechyd corfforol neu iechyd meddwl?
- 2.19.2 a yw'r cyflwr iechyd cychwynnol yn peri risg i ddiogelwch y cyhoedd/cleifion a/neu'r cofrestrai?
- 2.20 Ymhlith yr enghreifftiau o sefyllfaoedd lle y gellir agor achos mae:
- 2.20.1 ceir pryderon difrifol ynglŷn â pherfformiad a/neu ymddygiad ac mae'n debygol bod iechyd wedi cyfrannu at hynny;
- 2.20.2 mae'r cofrestrai wedi'i gael yn euog, wedi cael rhybuddiad neu wedi bod yn destun dyfarniad yn ddiweddar am drosedd lle y gall iechyd fod wedi cyfrannu at hynny (e.e. troseddau sy'n ymwneud â chyffuriau neu alcohol);
- 2.20.3 nid yw'r cofrestrai'n deall, nid yw wedi ceisio cael triniaeth briodol, neu mae wedi rhoi'r gorau i ymwneud â chymorth.

Penderfyniad gan gorff arall

- 2.21 Yn rhinwedd a.13D(2)(g), gellir gwneud honiad yn erbyn cofrestrai os bydd corff yn y Deyrnas Unedig sy'n gyfrifol o dan unrhyw ddeddfiad am reoleiddio'r proffesiwn iechyd neu ofal cymdeithasol wedi gwneud penderfyniad i'r perwyl bod amhariad ar ei addasrwydd i ymarfer fel aelod o'r proffesiwn hwnnw, neu os bydd corff rheoleiddio yn rhywle arall wedi gwneud penderfyniad i'r un perwyl.

3 Cyfleu dyfarniadau'r GOC

- 3.1 Ar ôl cynnal asesiad, bydd y GOC yn hysbysu'r Achwynydd a'r Cofrestrai yn ysgrifenedig, lle bo hynny'n berthnasol.
- 3.2 Ein nod yw sicrhau ein bod yn cynnal asesiadau priodol a chyson, a bydd y rhain yn ddarostyngedig i'n prosesau sicrhau ansawdd mewnol.

4 Hawl i gael adolygiad ar ôl i asesiad gael ei gynnal

- 4.1 Gall unrhyw berson sy'n anfodlon ar y penderfyniad i **beidio** ag ymchwilio ymhellach i'w gŵyn ofyn am adolygiad o'r penderfyniad.
- 4.2 Gall unrhyw berson sy'n anfodlon ar y penderfyniad i ymchwilio i gŵyn hefyd ofyn am adolygiad o'r penderfyniad.
- 4.3 Adolygiad o'r penderfyniad a wnaed fydd hwn, ac nid o'r wybodaeth a ddaeth i law. Cofiwch y bydd unrhyw wybodaeth a gyflwynir i ategu cais am adolygiad o'r penderfyniad yn rhan o ymchwiliad y GOC (os cychwynnir ymchwiliad) ac felly y gellid ei hatgyfeirio at Archwilwyr Achos.

- 4.4 Felly, rydym yn annog cofrestreion i geisio cyngor os byddant yn dymuno gofyn am adolygiad o'r penderfyniad i agor ymchwiliad.
- 4.5 Dylai ceisiadau gael eu gwneud yn ysgrifenedig, gan gynnwys rhesymau, o fewn 28 diwrnod i ddyddiad y penderfyniad. Caiff y penderfyniad ei adolygu gan y Cyfarwyddwr Addasrwydd i Ymarfer a bydd penderfyniad adolygu ffurfiol yn cael ei gyhoeddi o fewn 21 diwrnod ar ôl i'r cais am adolygiad ddod i law.
- 4.6 Os bydd cwyn wedi cael ei hatgyfeirio ar gyfer ymchwiliad, ni chaiff yr ymchwiliad ei ohirio yn ystod cyfnod yr adolygiad a byddwn yn parhau i gynnal yr ymchwiliad yn ystod y cyfnod hwnnw.

Dylid anfon ceisiadau at:
Pennaeth Hwyluso Achosion Addasrwydd i Ymarfer / Head of Case
Progression Fitness to Practise
Y Cyngor Optegol Cyffredinol
10 Old Bailey
Llundain EC4M 7NG

Neu drwy e-bost i ftp@optical.org

Dolenni defnyddiol

Gwasanaeth Cwynion Defnyddwyr Optegol:

Gwefan: <http://www.opticalcomplaints.co.uk/>

E-bost: enquiries@opticalcomplaints.co.uk

Ffôn: 0344 800 5071

Canolfan Cyngor ar Bopeth:

Gwefan: <https://www.citizensadvice.org.uk/>

Llinell gymorth: 03454 04 05 06